

Aan

Minister van Defensie Drs. A.Th.B. Bijleveld-Schouten
Staatssecretaris van Defensie Drs. B. Visser

Van

Visitatiecommissie Defensie en Veiligheid

Onderwerp

Advies overdracht werkzaamheden Visitatiecommissie Defensie en Veiligheid

Excellenties,

Inleiding

Defensie vindt het belangrijk om veilig te werken. Veiligheid is een van de basiswaarden in de gedragscode Defensie. Veiligheid in het dagelijkse werk, bij oefeningen en tijdens operationele inzet. Defensie voert maatregelen om de veiligheid voor haar medewerkers te verbeteren.

De Visitatiecommissie heeft tot taak de voortgang en de doelbereiking van het plan van aanpak *Een veilige defensieorganisatie* (mei 2018) te toetsen. De Visitatiecommissie houdt Defensie een spiegel voor en wil met haar rapportages bijdragen aan het versterken van veiligheid bij Defensie.

De werkzaamheden van de Visitatiecommissie eindigen in juni 2021, wanneer zij haar laatste jaarrapport heeft uitgebracht. Tijdens het Algemeen Overleg Veiligheid op 18 juni 2020 is de overdracht van de verantwoordelijkheden van de Visitatiecommissie besproken. Hierbij heeft de minister van Defensie toegezegd de Tweede Kamer uiterlijk op 21 februari 2021 nader te informeren over de wijze waarop hieraan invulling zal worden gegeven. Het Tweede Kamerlid Van Helvert heeft voorgesteld om de Visitatiecommissie hierover aanbevelingen te laten doen.

Bij brief van 9 november 2020 heeft de minister de Visitatiecommissie gevraagd advies uit te brengen over de overdracht van haar werkzaamheden.

Advies

Om de ambitie op het gebied van veiligheid waar te maken adviseert de Visitatiecommissie de minister van Defensie:

- 1) het systeem van auditing verder uit te werken, voorzien van een onafhankelijke externe toets, waarmee veiligheid bij Defensie systematisch wordt gevolgd; en
- 2) beleid, toezicht en handhaving door te ontwikkelen door het perspectief van een Autoriteit Defensie en Veiligheid te onderzoeken.

Ad 1) Uitwerking van het systeem van auditing en onafhankelijke externe toets

Defensie ontwikkelt veiligheidsbeleid en voert dit uit, onder meer door middel van het plan van aanpak *Een veilige defensieorganisatie* en de Agenda voor veiligheid. Om te kunnen beoordelen of Defensie de doelen op het gebied van veiligheid behaalt, is het nodig dat het systeem van auditing verder wordt uitgewerkt, voorzien van een onafhankelijke externe toets.

Een belangrijke voorwaarde voor auditing is een goed functionerend systeem van *safety management*. In 2019 is begonnen met het borgen van integraal risicomanagement als besturingsprincipe in de bedrijfsvoering, maar de implementatie van het bijbehorende managementsysteem en meld- en registratiesysteem heeft meer tijd nodig dan gepland.¹

Opvolging van de aanbevelingen van de (interne/externe) audits wordt gemonitord, bijvoorbeeld door de Directie Veiligheid.

De minister kan verantwoording afleggen over het veiligheidsbeleid door het aanbieden van een jaarlijks Auditrapport Veiligheid aan de Tweede Kamer. Dit draagt bij aan de transparantie en het vertrouwen in hoe Defensie omgaat met veiligheid.

Ad 2) Doorontwikkeling beleid, toezicht en handhaving

De Visitatiecommissie constateert dat het plan van aanpak *Een veilige defensieorganisatie* het investeren in de veiligheidsorganisatie bij Defensie heeft bevorderd. Daarnaast is met de instelling van het Veiligheidscomité, de Directie Veiligheid en de Inspectie Veiligheid Defensie een impuls gegeven aan sturing, beleid en toezicht op het gebied van veiligheid.

De Visitatiecommissie ziet ten aanzien van beleid, toezicht en handhaving perspectief voor doorontwikkeling naar Brits model van de *Defence Safety Authority (DSA)*. De DSA is als interne toezichthouder bevoegd onderzoek te doen naar veiligheidsgerelateerde dodelijke slachtoffers, verwondingen, bijna-ongevallen en *capability loss*. Verder ziet de DSA toe op de naleving van de defensievoorschriften en het bijbehorende beleid inzake gezondheid, veiligheid en milieubescherming. De DSA heeft regelgevende autoriteit op het gebied van gezondheid, veiligheid en milieubescherming.² Het voordeel van een autoriteitsconstructie is dat deze dwingt dat beleid en inspectie met elkaar interacteren.³

In het Verenigd Koninkrijk draagt het publiceren van het jaarlijkse rapport van de DSA bij aan het vertrouwen van de samenleving in hoe de Britse Defensie omgaat met veiligheid en deze ook op dit punt een lerende organisatie wil zijn.⁴

¹ Visitatiecommissie Defensie en Veiligheid, *Jaarrapport 2020*, juni 2020, p. 8.

² Bron: Defence Safety Authority Charter, artikel 1 en 2, april 2020.

³ Een Nederlands voorbeeld van een autoriteitsconstructie is de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS). De ANVS ziet er op toe dat de nucleaire veiligheid en stralingsbescherming in Nederland voldoen aan de hoogste eisen. De ANVS stelt daarvoor regels op, verleent vergunningen, ziet toe op de naleving daarvan en kan handhavend optreden. Bron: www.autoriteitnvs.nl.

⁴ Bron: <https://www.gov.uk/government/publications/dsa-annual-assurance-report-april-2019-to-march-2020>.

Ten slotte

De Visitatiecommissie neemt waar dat Defensie de ambitie heeft om betekenisvolle stappen te zetten op het gebied van veiligheid. Met dit briefadvies wil de Visitatiecommissie bijdragen aan de verwezenlijking hiervan.

Hoogachtend,

Gerdi A. Verbeet,
Voorzitter Visitatiecommissie Defensie en Veiligheid
Utrecht, 8 december 2020